

Nr 250.

Godkänd av första kammaren den 19 maj 1920.

Godkänd av andra kammaren den 19 maj 1920.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av vissa framställningar rörande anslag under tredje huvudtiteln.

(Statsutskottets utlåtanden nr 3 A punkterna 1—12, 14—18, 20—23, 25—33, 35—37 samt nr 3 B punkterna 1, 4, 5, 7, 8, 10 och 12.)

Till Konungen.

1921 års riksstat.

A. Departementet.

1:o) I den till riksdagen den 7 januari 1920 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av punkt 1 i det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen, att å extra stat för år 1921 till arvoden till vissa extra befattningshavare i utrikesdepartementet m. m. anvisa ett förslagsanslag, högst, av 40,450 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *arvoden till vissa extra befattningshavare i utrikesdepartementet m. m.* å extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 40,450 kronor.

2:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2) har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till beredande

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 14 saml. Nr 250.

av extra avlöningstillägg åt vissa befattningshavare i utrikesdepartementet m. m. å extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 37,200 kronor.

3:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3) att å extra stat för år 1921 till personligt lönetillägg åt kamreraren i utrikesdepartementet G. Larson anvisa ett förslagsanslag, högst, av 2,000 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts förslag innebär, att kamreraren i utrikesdepartementet G. Larson, som den 12 september 1919 utnämnts till innehavare av kamreraretjänsten, vilken tjänst enligt riksdagens beslut uppförts å ordinarie stat, skulle på grund av den minskning i inkomster, som han i och med tillträdet av tjänsten i fråga åsamkats, beredas gottgörelse med 2,000 kronor för år i form av ett personligt lönetillägg att utgå från och med innevarande år.

Till stöd för framställningen har anförts, att Larson, vilken före sin utnämning till kamrerare var ordinarie revisor i riksbanken med avlöning av 6,700 kronor och samtidigt var anställd i utrikesdepartementet, där han under de senare åren åtnjöt en årsinkomst av omkring 4,000 kronor, sålunda genom sin befordran till kamrerare skulle få sina årsinkomster nedsatta med i det närmaste sistnämnda belopp samt att med hänsyn till de synnerligen tidskrävande göromålen vid kamreraretjänsten ringa möjligheter för honom förefunnes att förvärva sig någon avsevärd extra inkomst.

I avseende å vad departementschefen i detta ärende anført, vill riksdagen emellertid framhålla, att den omständigheten, att en tjänsteman vid befordran eller på egen begäran erhållen förflyttning till annan tjänst röner minskning i sina inkomster på grund av att han icke vidare kan förena två tjänster eller måste avstå från vissa extra inkomster — ett förhållande som är ganska vanligt förekommande — ingalunda får anses medföra, att staten billigtvis skulle vara skyldig helt eller delvis hålla honom skadeslös för denna inkomstminskning. Konsekvenserna av en dylik uppfattning måste bliva synnerligen vittutseende och redan på denna grund kan riksdagen icke bifalla framställningen. Härtill kommer, att Larson i egenskap av kamrerare med en avlöning, bestämd i likhet med tjänstemäns i andra normalgraden, vid ett bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag skulle komma att i avlöningshänseende bliva i det närmaste jämnställd med en tjänsteman i tredje normalgraden, en ställning, som på intet sätt synes stå i förhållande till beskaffenheten av det arbete, Larson har att utföra.

Med hänsyn till vad riksdagen sålunda anført, har riksdagen ansett sig böra avslå Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Riksdagen får alltså anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts förslag icke av riksdagen bifallits.

B. Sveriges representation i utlandet.

4:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4) har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för *avlöning åt en tillförordnad minister hos Schweiziska Edsförbundet* å extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 24,000 kronor, därav 9,000 kronor skola anses motsvara lön, 6,000 kronor tjänstgöringspenningar och 9,000 kronor ortstillägg.

5:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 5) att å extra stat för år 1921 till en beskickning i Haag anvisa ett förslagsanslag, högst, av 29,500 kronor, därav 25,400 kronor, fördelade i lön 9,000, tjänstgöringspenningar 6,000 och ortstillägg 10,400 kronor, skola utgå till ministern, och 4,100 kronor, fördelade i lön 2,400, tjänstgöringspenningar 600 och ortstillägg 1,100 kronor, skola utgå till kanslisten.

Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag som innebär, att en särskild beskickning skall från och med år 1921 upprättas i Haag, har riksdagen ansett sig böra bifalla och får alltså anmäla, att riksdagen till *en beskickning i Haag* å extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 29,500 kronor, därav 25,400 kronor, fördelade i lön 9,000, tjänstgöringspenningar 6,000 och ortstillägg 10,400 kronor, skola utgå till ministern, och 4,100 kronor, fördelade i lön 2,400, tjänstgöringspenningar 600 och ortstillägg 1,100 kronor, skola utgå till kanslisten.

6:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 6) föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1921 till en beskickning i Warschau anvisa ett förslagsanslag, högst, av 55,000 kronor, därav skola utgå till ministern 40,000 kronor, fördelade i lön 9,000, tjänstgöringspenningar 6,000 och ortstillägg 25,000 kronor, till andre legationssekreteraren 10,000 kronor, fördelade i lön 3,600, tjänstgöringspenningar 1,600 och ortstillägg 4,800 kronor, samt till kanslisten 5,000 kronor, fördelade i lön 2,400, tjänstgöringspenningar 600 och ortstillägg 2,000 kronor.

Riksdagen har visserligen funnit de föreslagna ortstilläggen anmärkningsvärt höga, men har likväl med hänsyn till vad i statsrådsprotokollet anförts icke ansett sig böra vidtaga någon ändring härutinnan.

Då Eders Kungl. Maj:ts förslag i övrigt icke givit anledning till erinran har riksdagen till *en beskickning i Warschau* på extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 55,000 kronor, därav skola utgå till ministern 40,000 kronor, fördelade i lön 9,000, tjänstgöringspenningar 6,000 och ortstillägg 25,000 kronor, till andre legationssekreteraren 10,000 kronor, fördelade i lön 3,600, tjänstgöringspenningar 1,600 och ortstillägg 4,800 kronor, samt till kanslisten 5,000 kronor, fördelade i lön 2,400, tjänstgöringspenningar 600 och ortstillägg 2,000 kronor.

7:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 7) föreslagit riksdagen att till en beskickning i Bukarest på extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, av 24,000 kronor till avlöning åt en ministerresident, av vilket belopp 6,600 kronor skola anses motsvara lön, 3,000 kronor tjänstgöringspenningar och 14,400 kronor ortstillägg.

Departementschefen har i detta sammanhang berört spörsmålet om vår representation i samtliga Balkanstater.

Frågan om förändring av Sveriges nuvarande representation i Turkiet står ännu öppen. I samband med denna fråga har även ansetts böra upptagas spörsmålet om försäljning helt eller delvis av kronans fastighet i Konstantinopel. Jämväl frågan om vår representation i Athén och Belgrad har ännu icke ansetts kunna definitivt avgöras.

Med upprättandet av en beskickning i Bukarest, vilken tills vidare borde omhändertaga våra intressen i Rumänien, men vars chef framdeles eventuellt torde kunna ackrediteras även i Sofia, syntes däremot icke böra anstå. Sakkunniga, som tillkallats för utredning rörande förändringar inom utrikesdepartementet och Sveriges representation i utlandet, hava föreslagit, att chefskapet över beskickningen borde anförtros åt en ministerresident. Ifrågavarande tjänstegrad vore för närvarande icke företrädd å lönestaten för vår representation utomlands, men infördes genom den vid 1919 års lagtima riksdag beslutade omorganisation av utrikesdepartementet å därför gällande stat. Inom utrikesrepresentationen skulle härigenom komma att införas nämnda tjänstegrad. De uppgifter, som skulle komma att vila på en beskickning i Bukarest, syntes dock departementschefen vara av den art och omfattning, att en ministerresident lämpligen borde kunna förestå densamma.

Riksdagen finner i likhet med departementschefen, att starka skäl tala för att åtgärder vidtagas för att i någon mån giva vår representation i Balkanstaterna en ändamålsenligare organisation än den nuvarande. Det av Eders Kungl. Maj:t i sådant avseende framlagda förslaget om upprättande av en särskild beskickning i Bukarest anser sig riksdagen böra bifalla.

Dock synes något definitivt ståndpunktstagande till frågan om vilken tjänstegrad beskickningschefen för framtiden bör innehava icke härmed böra ske.

En förändring av vår nuvarande representation i Turkiet synes riksdagen böra tagas under omprövning. Beträffande spörsmålet om försäljning av kronans fastighet i Konstantinopel, vilken fråga i samband härmed lär komma att upptagas till prövning, vill riksdagen allenast framhålla önskvärdheten av att intet förhastande därvid sker.

Till vad departementschefen anfört i fråga om vår representation i övriga Balkanstaterna ansluter sig riksdagen.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *en beskickning i Bukarest* på extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 24,000 kronor till avlöning åt en ministerresident, av vilket belopp 6,600 kronor skola anses motsvara lön, 3,000 kronor tjänstgöringspenningar och 14,400 kronor ortstillägg.

8:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8) har riksdagen till *extra ortstillägg åt förste legationssekreteraren vid beskickningen i Tokio och Peking samt avlöningsförmåner åt en andre legationssekreterare därstädes* på extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 14,500 kronor, varav 5,500 kronor såsom extra ortstillägg åt förste legationssekreteraren samt 9,000 kronor, därav 3,600 kronor skola anses motsvara lön, 1,600 kronor tjänstgöringspenningar och 3,800 kronor ortstillägg, såsom avlöning åt en andre legationssekreterare.

9:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 9) föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1921 till ortstillägg åt förste legationssekreterarna i Helsingfors, Kristiania och Köpenhamn anvisa ett förslagsanslag, högst, av 6,300 kronor eller 2,100 kronor åt envar av dem.

Eders Kungl. Maj:ts förslag innebär, att ifrågavarande befattningahavare skola i avlöningshänseende jämsställas med de i utrikesdepartementet tjänstgörande förste legationssekreterarna.

Anslag för ändamålet har jämväl äskats å 1920 års tilläggsstat.

I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *ortstillägg åt förste legationssekreterarna i Helsingfors, Kristiania och Köpenhamn* å extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 6,300 kronor eller 2,100 kronor åt envar av dem.

10:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 10) har riksdagen i likhet med vad för innevarande år ägt rum,

till *avlöning åt två andre legationssekreterare* å extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 18,000 kronor eller 9,000 kronor till vardera, därav 3,600 kronor skola anses motsvara lön, 1,600 kronor tjänstgöringspenningar och 3,800 kronor ortstillägg, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att bestämma, vid vilka beskickningar ifrågavarande legationssekreterare skola tjänstgöra.

11:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 11) föreslagit riksdagen att till ett generalkonsulat i Danzig å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, av 17,800 kronor till avlöning åt en generalkonsul, av vilket belopp 6,600 kronor skola anses motsvara lön, 3,000 kronor tjänstgöringspenningar och 8,200 kronor ortstillägg.

Med hänsyn till Danzigs betydelse i såväl handelspolitiskt som politiskt avseende har Eders Kungl. Maj:t ansett erforderligt att vårt land, som för närvarande där representeras av en olönad konsul, från och med 1921 års ingång företrädes därstädes av en generalkonsul.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *ett generalkonsulat i Danzig* å extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 17,800 kronor till avlöning åt en generalkonsul, av vilket belopp 6,600 kronor skola anses motsvara lön, 3,000 kronor tjänstgöringspenningar och 8,200 kronor ortstillägg.

12:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12) har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *upprätthållande av vissa nya konsulat i Ryssland* å extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 45,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att bestämma de platser, där ifrågavarande konsulat skola vara förlagda, ävensom de distrikt, som skola vara dem tilldelade.

13:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 14) att för avlöning åt en tredje kanslist vid generalkonsulatet i London å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, av 4,400 kronor, därav 2,300 kronor skola anses motsvara lön, 600 kronor tjänstgöringspenningar och 1,500 kronor ortstillägg.

Å extra stat för år 1920 finnes för avlöning åt en tredje kanslist vid generalkonsulatet i London uppfört ett förslagsanslag, högst, av 4,400 kronor. Eders Kungl. Maj:t hade av 1918 års riksdag begärt befattingens uppförande på ordinarie stat, men riksdagen ansåg, att densamma borde sättas å extra stat med hänsyn därtill, att en väsentlig del av ökningen i arbetet å generalkonsulatet vore beroende på världskriget.

Riksdagen som förutsätter att ifrågavarande befattning när så ske kan indrages, har, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för *avlöning åt en tredje kanslist vid generalkonsulatet i London* å extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 4,400 kronor, därav 2,300 kronor skola anses motsvara lön, 600 kronor tjänstgöringspenningar och 1,500 kronor ortstillägg.

14:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 15) att på extra stat för år 1921 till kanslistbefattningar vid vissa beskickningar och konsulat i utomeuropeiska länder anvisa ett förslagsanslag, högst, av 45,000 kronor till avlöning åt kanslister vid beskickningarna i Washington och Tokio, vid generalkonsulaten i Mexico, Kapstaden och Sydney samt vid konsulatet i San Francisco med 7,500 kronor åt envar, därav 2,400 kronor skola anses motsvara lön, 600 kronor tjänstgöringspenningar och 4,500 kronor ortstillägg.

Behovet av ifrågavarande kanslistbefattningar har, enligt vad departementschefen anført, gjort sig särskilt starkt gällande på grund av svårigheterna att på ort och ställe finna lämpligt skrivbiträde samt nödvändigheten av att förfoga över med det löpande arbetet förtrogna tjänstemän, som vid förfall för överordnad kunna utföra dennes göromål.

Riksdagen, som funnit de av departementschefen anförda skälen övertygande, får anmäla, att riksdagen till *kanslistbefattningar vid vissa beskickningar och konsulat i utomeuropeiska länder* å extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 45,000 kronor till avlöning åt kanslister vid beskickningarna i Washington och Tokio, vid generalkonsulaten i Mexico, Kapstaden och Sydney samt vid konsulatet i San Francisco med 7,500 kronor åt envar, därav 2,400 kronor skola anses motsvara lön, 600 kronor tjänstgöringspenningar och 4,500 kronor ortstillägg.

15:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 16) har riksdagen, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, till *personligt lönetillägg åt kanslisten vid beskickningen i Madrid och Lissabon E. L. Johansson* å extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 1,000 kronor.

16:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 17), att ordinarie förslagsanslaget till vikariatsersättning vid beskickningar och konsulat samt lönefyllnad till vissa konsulsbefattningar, nu uppgående till 10,000 kronor, må från och med år 1921 höjas med 15,000 kronor till 25,000 kronor.

Höjningen av förevarande ordinarie förslagsanslag är beroende av önskvärdheten av att bringa anslaget i bättre överensstämmelse med från detsamma utgående kostnader.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag, har riksdagen medgivit, att ordinarie förslagsanslaget till vikariatsersättning vid beskickningar och konsulat samt lönefyllnad till vissa konsulsbefattningar, nu uppgående till 10,000 kronor, må från och med år 1921 höjas med 15,000 kronor till 25,000 kronor.

17:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 18) att på extra stat för år 1921 till kontorskostnadsersättningar åt vissa nya konsuler anvisa ett förslagsanslag, högst, av 16,500 kronor.

Till bestridandet av kontorskostnadsersättningar åt de nya konsulerna i Calcutta, Batavia, San Francisco och Valparaiso beviljade 1919 års lagtima riksdag å extra stat ett förslagsanslag, högst, på 10,000 kronor, benämnt »Kontorskostnadsersättningar åt vissa nya konsuler i utomeuropeiska länder».

Utöver detta belopp erfordras emellertid nu kontorskostnadsersättningar såväl för generalkonsulatet i Danzig med 1,500 kronor som för vicekonsulatet i Minneapolis med 5,000 kronor.

Anslagsbehovet för år 1921 skulle följaktligen utgöra 16,500 kronor. På tilläggsstat för år 1920 hava jämväl äskats 2,500 kronor till kontorskostnadsersättning för vicekonsulatet i Minneapolis.

Beträffande 1921 års stat, får riksdagen anmäla, att riksdagen med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag till *kontorskostnadsersättningar åt vissa nya konsuler* å extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 16,500 kronor.

18:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 20), har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *personliga gottgörelser för mistade konsulatavgifter* å extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 7,000 kronor.

19:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 21) att å extra stat för 1921 till extra diplomat- och konsulaspiranter anvisa ett reservationslag av 44,000 kronor.

Riksdagen har visserligen funnit det begärda anslaget väl högt tilltaget, men har dock icke velat motsätta sig beviljandet av detsamma.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *extra diplomat- och konsuls-*

aspiranter å extra stat för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 44,000 kronor.

20:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 22) att å extra stat för 1921 till extra handelsattachéer anvisa ett reservationsanslag av 175,000 kronor.

På extra stat för år 1920 finnes uppfört ett reservationsanslag av 140,000 kronor till extra handelsattachéer.

I Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 360 till 1919 års lagtima riksdag hade i anslutning till ett av sakkunnige gjort förslag hemställt, att riksdagen måtte till extra handelsattachéer såsom reservationsanslag anvisa dels å tilläggsstat för år 1919 ett belopp av 43,750 kronor, dels ock å extra stat för år 1920 ett belopp av 175,000 kronor.

I anslutning till en inom riksdagen väckt motion fann riksdagen önskvärt, att medel för utsändande av ett ökat antal handelsattachéer ställdes till förfogande redan från den 1 juli 1919, och beslöt riksdagen, i syfte att bereda möjlighet härtill, utan att därigenom ökade kostnader åsamkades statsverket, att det för år 1920 äskade anslag å 175,000 kronor skulle nedsättas till 140,000 kronor och att i stället anslaget å 1919 års tilläggsstat skulle ökas till 70,000 kronor.

Eders Kungl. Maj:t har emellertid nu begärt anslag för ändamålet å 1921 års stat med ett belopp av 175,000 kronor.

Då riksdagen icke funnit sig övertygad om behovet av att nu höja detta anslag, för vilken åtgärd intet särskilt skäl anförts, har riksdagen ansett anslaget böra för år 1921 uppföras med samma belopp som i 1920 års stat.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *extra handelsattachéer* å extra stat för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 140,000 kronor.

21:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 23) har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *sociala attachéer* å extra stat för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

22:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 25) dels att å extra stat för år 1921 för expektansarvoden till vissa diplomat- och konsulattjänstemän anvisa ett förslagsanslag av 22,200 kronor, dels ock att medgiva, att, om tjänst innehavare å staten för beskickningar och konsulat återkallats eller återkallas med rätt att uppbära expektansarvode eller an-

nan avlöning av statsmedel, varmed rätt till pension icke är förenad, Eders Kungl. Maj:t må äga förordna, att vad i fråga om tjänst innehavare å staten för beskickningar och konsulat är stadgat angående rätt till pension skall mot uppfyllande av de för denna rätt stadgade förpliktelser gälla ifråga om den återkallade, så länge han innehar expektansarvode eller sådan avlöning, som ovan nämnts, med iakttagande att för honom skall fortfarande gälla samma pensionsunderlag, som han hade i den tjänst, han senast innehaft å aktiv stat.

För ifrågavarande ändamål är å extra stat för år 1920 uppfört ett anslag å 20,400 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts här framlagda förslag innebär, att utgående expektansarvoden skola beräknas till samma belopp som den lön, innehavaren av arvudet förut uppburit.

Därjämte hava särskilda bestämmelser föreslagits för beredande av pension åt innehavare av expektansarvoden.

Av sakkunniga har åberopats, att befattningshavare på indragningsstat skulle äga uppbära sin fulla lön, men däremot icke tjänstgöringspengar. Denna uppgift är visserligen felaktig, alldenstund befattningshavare å indragningsstat uppbära, förutom lönen, jämväl tjänstgöringspengarna, men då riksdagen i allt fall anser med billighet överenstämmande att expektansarvodena beräknas på sätt Eders Kungl. Maj:t föreslagit, har riksdagen velat bifalla framställningen i denna del. Då det vidare måste anses erforderligt, att särskilda bestämmelser meddelas rörande rätt till pension för innehavare av expektansarvode, har riksdagen funnit sig böra godkänna jämväl det i sådant avseende framställda förslaget.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen dels för *expektansarvoden till vissa diplomat- och konsulattjänstemän* å extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag av 22,200 kronor, dels ock medgivit, att, om tjänst innehavare å staten för beskickningar och konsulat återkallats eller återkallas med rätt att uppbära expektansarvode eller annan avlöning av statsmedel, varmed rätt till pension icke är förenad, Eders Kungl. Maj:t må äga förordna, att vad i fråga om tjänst innehavare å staten för beskickningar och konsulat är stadgat angående rätt till pension skall mot uppfyllande av de för denna rätt stadgade förpliktelser gälla ifråga om den återkallade, så länge han innehar expektansarvode eller sådan avlöning, som ovan nämnts, med iakttagande att för honom skall fortfarande gälla samma pensionsunderlag, som han hade i den tjänst, han senast innehaft å aktiv stat.

23:o Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 26) att å

extra stat för år 1921 till tillfälliga diplomatiska och konsulära poster i utlandet anvisa ett förslagsanslag, högst, av 75,000 kronor.

För ifrågavarande ändamål finnes å extra stat för innevarande år uppfört ett förslagsanslag, högst, 150,000 kronor.

Då av Eders Kungl. Maj:t föreslagits särskilda anslag å 1921 års stat för åtskilliga poster, som för närvarande bekostas av ifrågavarande anslag, har detsamma ansetts kunna nedbringas till halva beloppet eller 75,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag till *tillfälliga diplomatiska och konsulära poster i utlandet* å extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 75,000 kronor.

C. Internationella byråer m. m.

24:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 27) har riksdagen, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, till bestridande av Sveriges andel i kostnaderna under år 1920 för *den internationella skiljedomstolens byrå i Haag* å extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 5,000 kronor.

25:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 28) att såsom bidrag för år 1921 till den internationella fredsbyrån i Bern å extra stat för samma år anvisa ett förslagsanslag, högst, 750 kronor.

Vidare har i en inom riksdagen väckt motion hemställts, att riksdagen ville höja det i årets statsverksproposition begärda anslaget till den internationella fredsbyrån i Bern från 750 kronor till 3,000 kronor.

Riksdagen har funnit skäl tala för en höjning av förevarande anslag, särskilt med hänsyn till penningvärdets starka fall under de senaste åren, och har riksdagen därvid ansett, att detta anslag i likhet med anslaget till interparlamentariska unionens byrå och generalsekretariat bör bestämmas till 2,000 kronor för år 1921.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen såsom bidrag för år 1921 till *den internationella fredsbyrån i Bern* å extra stat för samma år anvisat ett förslagsanslag, högst, 2,000 kronor.

26:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 29) att såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för interparlamentariska unionens byrå och generalsekretariat för år 1921 å extra stat för samma år anvisa ett förslagsanslag, högst, av 2,000 kronor.

Såsom bidrag till interparlamentariska unionens byrå och generalsekretariat har alltsedan 1910 utgått ett extra anslag av 750 kronor, vilket belopp emellertid nu på grund av penningvärdets fall ansetts böra höjas till 2,000 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för *interparlamentariska unionens byrå och generalsekretariat för år 1921* å extra stat för samma år anvisat ett förslagsanslag, högst, 2,000 kronor.

27:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 30) att såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för riksdagens interparlamentariska grupp under år 1921 å extra stat för samma år anvisa ett förslagsanslag, högst, av 41,000 kronor.

Såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för riksdagens interparlamentariska grupp under år 1920 beviljade 1919 års lagtima riksdag ett anslag å 33,000 kronor. För ifrågavarande sammanslutning har Eders Kungl. Maj:t nu å 1921 års stat begärt ett anslag å 41,000 kronor, vilket är avsett att fördelas på följande sätt:

1. Förvaltningskostnader, trycksaker, porto, maskinskrivning, vård av bibliotek, inköp av litteratur och dylikt	7,000 kronor
2. Resebidrag till den interparlamentariska unionens och det nordiska interparlamentariska förbundets rådsmöten	4,500 »
3. Resebidrag till det 13:de nordiska interparlamentariska delegerademötet i Danmark	4,000 »
4. Sveriges andel i kostnaderna för arbeten, avsedda att utföras gemensamt av de tre nordiska gruppernas sekretariat	15,000 »
5. Samling av akter rörande neutralitetsfrågor m. m.	5,500 »
6. Bearbetning och utgivande i tryck på svenska språket av visst utredningsmaterial rörande eventuella mellanfolkliga anordningar för åstadkommande av en varaktig fred	5,000 »

Summa 41,000 kronor

Vid granskningen av denna kostnadsberäkning har riksdagen funnit, att någon begränsning bör kunna ske av anslaget belopp. Särskilt torde posten nr 5 samt även i viss utsträckning posten nr 6 kunna redu-

ceras. Med hänsyn härtill har riksdagen ansett sig böra besluta, att anslaget i sin helhet upptages med allenast 35,500 kronor eller 5,500 kronor mindre än som av Eders Kungl. Maj:t föreslagits.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för *riksdagens interparlamentariska grupp under år 1921* å extra stat för samma år anvisat ett förslagsanslag, högst, 35,500 kronor.

28:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 31) medgiva, att ej mindre det ursprungligen såsom bidrag till täckande av kostnaderna för den svenska gruppens av den interparlamentariska unionen deltagande i unionens XX:de konferens å extra stat för år 1915 anvisade förslagsanslag, högst, 15,000 kronor, än även det anslag av 4,500 kronor, vilket, för den händelse den XIX:de konferensen skulle hava ägt rum redan år 1915, ursprungligen anvisats å extra stat för år 1916 såsom bidrag till täckande av kostnaderna för den svenska gruppens deltagande i unionens XX:de konferens samma år, må, därest eller i den mån dessa anslag ej dessförinnan tagits i anspråk, få användas såsom bidrag till täckande av kostnaderna för riksdagens interparlamentariska grupps deltagande i den unionens konferens, som kan komma att äga rum år 1921.

Av det vid statsverkspropositionen till 1914 års första riksdag fogade statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden den 14 januari 1914 framgår, att, när ovannämnda förslagsanslag, högst, 15,000 kronor, som anvisades på extra stat för år 1915, bestämdes till ett så pass högt belopp, anledningen härtill var, att konferensen väntades komma att hållas i Amerika. Riksdagen har icke haft något att erinra emot, att detta anslag, på sätt Eders Kungl. Maj:t begärt, toges i anspråk under år 1921, men förutsätter, i likhet med vad riksdagen uttalat vid anslagets beviljande, att, därest konferensen icke kommer att hållas i Amerika eller annorstädes utom Europa, endast det belopp, 4,500 kronor, som eljest beräknats för deltagande i dylik konferens, toges i anspråk.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen medgivit, att ej mindre det ursprungligen såsom bidrag till täckande av kostnaderna för den svenska gruppens av den interparlamentariska unionen deltagande i unionens XX:de konferens å extra stat för år 1915 anvisade förslagsanslag, högst, 15,000 kronor än även det anslag av 4,500 kronor, vilket, för den händelse den XIX:de konferensen skulle hava ägt rum redan år 1915, ursprungligen anvisats å extra stat för år 1916 såsom bidrag till täckande av kostnaderna för den svenska gruppens deltagande i unionens XX:de konferens samma år, må, därest eller i den mån dessa anslag ej dessförinnan tagits

i anspråk, få användas såsom bidrag till täckande av kostnaderna för riksdagens interparlamentariska grupps deltagande i den unionens konferens, som kan komma att äga rum år 1921.

D. Diverse.

29:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 32) medgiva, att ordinarie förslagsanslaget rese- och flyttningersättning, inspektioner, tillfälliga uppdrag, nu uppgående till 90,000 kronor, må från och med år 1921 höjas med 75,000 kronor till 165,000 kronor.

Den av Eders Kungl. Maj:t föreslagna höjningen uti ifrågavarande anslag har föranletts av de stegrade biljettpriserna och fraktsatserna samt den ökning av personalen inom utrikesrepresentationen, som ägt rum under de senaste åren.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag höjt ordinarie förslagsanslaget rese- och flyttningersättning, inspektioner, tillfälliga uppdrag, nu uppgående till 90,000 kronor, från och med år 1921 med 75,000 kronor till 165,000 kronor.

30:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen medgiva, att till innehavarna av beskickningshus må av ordinarie förslagsanslaget skrivmaterialier, expenser, renskrivning, ved, ljus m. m. från ingången av år 1920 utbetalas ersättning för beskickningshusens uppvärmning och belysning med, utöver härför i gällande stat upptagna belopp, ett ytterligare belopp motsvarande tre fjärdedelar av vad de genom räkningar, som ministern för utrikes ärendena godkänt, visa sig hava utöver nyssberörda belopp för ämålet utbetalat.

Eders Kungl. Maj:ts förslag innebär, att på grund av rådande höga pris å bränsle- och belysningsämnen ersättning för uppvärmning och belysning av beskickningshusen, utöver i stat härför beräknade belopp, skulle utgå med $\frac{3}{4}$ av de ytterligare kostnader, som härför bestritts av vederbörande innehavare av beskickningshusen i fråga.

Riksdagen, som funnit sig böra bifalla detta förslag, får anmäla, att riksdagen medgivit, att till innehavarna av beskickningshus må av ordinarie förslagsanslaget skrivmaterialier, expenser, renskrivning, ved, ljus m. m. från ingången av år 1920 utbetalas ersättning för beskickningshusens uppvärmning och belysning med utöver härför i gällande stat upptagna belopp, ett ytterligare belopp motsvarande tre fjärdedelar av vad de genom

räkningar, som ministern för utrikes ärendena godkänt, visa sig hava utöver nyssberörda belopp för ändamålet utbetalat.

31:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 34) att till upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige anvisa ett ordinarie anslag av 120,000 kronor.

Upplysningsverksamhet av ifrågavarande art, vilken enligt departementschefens uppfattning i första hand bör avse pressen såsom den viktigaste meningsbildande faktorn, har sedan några år tillbaka i viss omfattning bedrivits för Sveriges del, ehuru de härmed förbundna utgifterna icke kommit till synes i något anslags benämning.

Genom anvisande av det begärda anslaget har Eders Kungl. Maj:t ansett, att anslaget till hemliga utgifter kunde minskas med 95,000 kronor.

I likhet med departementschefen och de sakkunniga, som framlagt förslag i förevarande ärenden, anser riksdagen ett bättre ordnande av nyhetsutväxlingen mellan Sverige och utlandet synnerligen önskvärt. Ett ökat inflytande från den svenska pressens sida över en telegrambyråinstitution, som förnämligast har att för vårt lands vidkommande ombesörja denna nyhetsförmedling, torde vara ägnat att i hög grad befordra en sådan bättre ordning.

Däremot måste riksdagen ställa sig tveksam till tanken på att, såsom av de sakkunniga ifrågasatts, knyta den svenska statens pressombud i utlandet vid de ledande utländska telegrambyråerna. Det kan nämligen befaras, att dessa ombud därigenom skulle allt för mycket hindras i sin huvudsakliga verksamhet, som bör vara att i den utländska pressen sprida kännedom om vårt land och dess förhållanden samt att beriktiga de missvisande framställningar om händelser och förhållanden i vårt land, som kunna förekomma i utlandspressen. I det senare avseendet torde de genom telegrambyråerna förmedlade nyheterna påkalla mindre uppmärksamhet än meddelandena från tidningarnas privatkorrespondenter.

Med hänsyn till den synnerliga vikten av den ifrågavarande upplysningsverksamhetens ordnande synes det önskvärt, att riksdagen beredes tillfälle att uttala sig, innan frågan om pressombudens ställning definitivt avgöres.

Att för bestridande av kostnaderna för denna upplysningsverksamhet ett särskilt anslag uppföres, synes riksdagen väl motiverat. Riksdagen har icke heller någonting att erinra mot det av Eders Kungl. Maj:t äskade beloppet.

Dock anser riksdagen, att anslaget tillsvidare bör sättas på extra stat såsom förslagsanslag, högst.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige* på extra stat för år 1921 beviljat ett förslagsanslag, högst, 120,000 kronor.

32:o) Under hänvisning till vad som anförts under punkt 31:o) och med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen minskat ordinarie anslaget hemliga utgifter, nu uppgående till 170,000 kronor, med 95,000 kronor till 75,000 kronor.

33:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag har riksdagen i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, till *fortsatt utgivande av Sveriges traktater* å extra stat för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 4,500 kronor.

1920 års tilläggsstat.

A. Departementet.

34:o) I den till riksdagen den 7 januari 1920 avlåtna propositionen med förslag till tilläggsstat för år 1920 (nr 2) har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av punkt 1 i det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen, att till personligt lönetillägg åt kamreraren i utrikesdepartementet G. Larson å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst, av 2,000 kronor.

I anslutning till vad riksdagen under punkt 3:o) här ovan anført, får riksdagen anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke av riksdagen bifallits.

B. Sveriges representation i utlandet.

35:o) I anslutning till vad riksdagen under punkt 9:o) här ovan anført, får riksdagen anmäla, att riksdagen till *ortstillägg åt förste legationsskreterarna i Helsingfors, Kristiania och Köpenhamn* å tilläggsstat för år 1920 anvisat ett förslagsanslag, högst, 6,300 kronor.

36:o) Under hänvisning till vad riksdagen under punkt 17:o) här ovan anført, får riksdagen anmäla, att riksdagen till *kontorskostnadsersättning* vid vicekonsulatet i Minneapolis å tilläggsstat för år 1920 anvisat ett förslagsanslag, högst, 2,500 kronor.

37:o) I anslutning till vad riksdagen under punkt 19:o) här ovan anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen till förstärkning av reservationsanslaget till *extra diplomat- och konsulsaspiranter* å tilläggsstat för år 1920 anvisat ett förslagsanslag, högst, 25,000 kronor.

38:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 9) att till förhöjning av arvoden åt vissa militär- och marinattachéer å tilläggsstat för 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst, av 20,000 kronor.

På tilläggsstat för år 1919 är uppfört ett förslagsanslag av 18,200 kronor dels till förhöjning av militärattachéns i Paris arvode med 750 kronor i månaden, dels ock till arvoden åt marinattachéerna i London samt i Paris och Haag med 300 kronor i månaden för vardera ävensom till reseersättningar åt sistnämnda två attachéer.

Det av Eders Kungl. Maj:t nu begärda beloppet överstiger alltså med 1,800 kronor det av 1919 års lagtima riksdag för ändamålet anvisade anslag. Ökningen av anslaget är avsedd att användas till förhöjning av de till marinattachéerna i Paris och Haag samt London nu utgående arvoden.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *förhöjning av arvoden åt vissa militär- och marinattachéer* å tilläggsstat för 1920 anvisat ett förslagsanslag, högst, 20,000 kronor.

C. Internationella byråer m. m.

39:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 11) att under förutsättning, att den interparlamentariska unionens nittonde konferens kommer att hållas i Stockholm år 1920, såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för konferensens anordnande därstädes på tilläggsstat för samma år bevilja ett förslagsanslag, högst, 115,000 kronor.

Kostnaderna för den tilltänkta konferensen i Stockholm under innevarande år hava beräknats på följande sätt.

Sammandragsprotokoll över konferensförhandlingarna . . .	kr.	4,500
Övriga trycksaker, post- och telegramporton m. m.	»	30,000
Byråkostnader och översättningar	»	20,000
Stenografering och tolkning av förhandlingarna	»	15,000
Nödvändiga representationskostnader (icke fullt fördubblade mot 1914 års beräkningar)	»	35,000

Mötesmärken	kr.	2,000
Lokal	»	3,500
Oförutsett och diverse (omkring 10 % å föregående)	»	10,000
		Summa kronor 120,000

Av det beräknade beloppet finnas 5,000 kronor disponibla, varför anslaget upptagits med 115,000 kronor. Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen, under förutsättning, att den interparlamentariska unionens nittonde konferens kommer att hållas i Stockholm år 1920, såsom *bidrag till bestridande av kostnaderna för konferensens anordnande därstädes* på tilläggsstat för samma år beviljat ett förslagsanslag, högst, 115,000 kronor.

D. Diverse.

40:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 13) att till ersättningar för kursförluster åt befattningshavare inom den yttre representationen å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag av 50,000 kronor.

Då riksdagen erfarit, att det av departementschefen i statsrådsprotokollet angivna förfaringssättet med översändande av tjänstemännens löner i guld i och för undvikande av kursförluster kommit till tillämpning efter samråd med riksbanken, saknar riksdagen anledning att närmare ingå på denna fråga.

Riksdagen förutsätter, att vid utbetalandet av nu ifrågavarande ersättningsbelopp avdrag göres för eventuellt uppkommen kursvinst, så att endast nettoförlusten täckes.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *ersättningar för kursförluster åt befattningshavare inom den yttre representationen* å tilläggsstat för år 1920 anvisat ett förslagsanslag av 50,000 kronor.

Stockholm den 19 maj 1920.

Med undersätlig vördnad.